

Główny Inspektorat
Ochrony Środowiska

Zwalczanie
przestępczości
środowiskowej
w Polsce.
Działania
**INSPEKCJI
OCHRONY
ŚRODOWISKA**

Warszawa, 2023

Sekretarz Stanu w Ministerstwie
Klimatu i Środowiska

JACEK OZDOBA

Przestępczość środowiskowa w ostatnich latach staje się coraz poważniejszym problemem i tylko zdecydowana i prowadzona z determinacją walka z tym zjawiskiem jest gwarancją zachowania czystego środowiska w naszym kraju.

Aby zapobiegać nielegalnemu przemieszczaniu odpadów, zostały one objęte systemem Elektronicznej Notyfikacji Transportów SENT, prowadzonym i nadzorowanym przez Krajową Administrację Skarbową.

Nowelizując ustawę o przeciwdziałaniu przestępczości środowiskowej, dokonaliśmy zmian, które znacznie zaostrzają kary za wykroczenia i przestępstwa przeciwko środowisku.

Od 2022 r. intensywnie rozbudowujemy struktury Inspekcji Ochrony Środowiska, tworząc w ramach Departamentu Zwalczania Przestępczości Środowiskowej kolejne zespoły terenowe do spraw interwencyjnych oraz Wydziały Zwalczania Przestępczości Środowiskowej, działające w strukturach wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska. Wiele zostało już zrobione, ale nie ustajemy w działaniach, aby przestępcy środowiskowi nie mogli czuć się bezkarni, a kary za zanieczyszczanie środowiska były dotkliwe i nieuchronne.

Środowisko naturalne jest dobrem wspólnym i to właśnie od naszej sprawności i skuteczności zależy, w jakim stanie pozostawimy je przyszłemu pokoleniu.

Główny Inspektor Ochrony Środowiska

KRZYSZTOF GOŁĘBIEWSKI

Przeciwdziałanie oraz walka z przestępczością środowiskową to jeden z priorytetów w działaniach Inspekcji Ochrony Środowiska. Podjęta w ostatnim czasie ofensywa, zarówno w wymiarze legislacyjnym, jak i organizacyjnym, pozwala mieć nadzieję na trwałe ograniczenie oraz stopniową eliminację tego patologicznego zjawiska z życia społeczno-gospodarczego naszego kraju.

Oprócz wielu działań podejmowanych w tej sferze przez Inspekcję Ochrony Środowiska, wart podkreślenia jest również obserwowany znaczny wzrost zainteresowania tą tematyką obywateli naszego kraju.

Przygotowana przez nas aplikacja „Zgłoś interwencję” okazała się przystawowym strzałem w dziesiątkę, a licznie napływające do nas sygnały od mieszkańców stanowią dla Inspekcji nieocenione źródło informacji oraz pozwalają na eliminację wielu nieprawidłowości.

Zobowiązujemy się do tego, że służby Inspekcji Ochrony Środowiska będą w dalszym ciągu z całą determinacją i skutecznością walczyć z przestępcami środowiskowymi w Polsce. Nigdy nie będzie naszej zgody i pobłażanie dla przestępców dewastujących środowisko naturalne w naszym kraju.

Zwalczanie przestępczości środowiskowej w Polsce.

Działania Inspekcji Ochrony Środowiska

ZWALCZANIE PRZESTĘPCZOŚCI ŚRODOWISKOWEJ	04
ROZBUDOWA STRUKTUR INSPEKCJI OCHRONY ŚRODOWISKA	06
NAJWAŻNIEJSZE DZIAŁANIA W ZAKRESIE ZWALCZANIA PRZESTĘPCZOŚCI	11
1. Zwiększenie kar za przestępstwa przeciwko środowisku	12
2. Formularz „Zgłoś interwencję”	13
3. Dołączenie do systemu elektronicznego nadzoru transportu odpadów (SENT)	14
4. Akcje „Nielegalne odpady”	15
5. Usuwanie i zwrot odpadów nielegalnie przywiezionych do polski	16
6. Skarga do TSUE	17
7. Prowadzenie efektywnych i skutecznych kontroli transgranicznego przemieszczania odpadów	18
8. Współpraca przygraniczna w zakresie transgranicznego przemieszczania odpadów	20
9. Uzyskanie danych z bazy danych o produktach i opakowaniach oraz gospodarce odpadami	21
10. Rada Naukowa	22
11. Współpraca pomiędzy GIOŚ a Wyższym Urzędem Górniczym	22
12. Szkolenia i kursy z zakresu przesłuchań	24
13. Cykl szkoleń w zakresie transgranicznego przemieszczania odpadów	24
14. Szkolenia dla policji	25
15. Konferencja „Prawo i klimat”	25
16. Kampanie edukacyjne	26
17. Nowoczesny sprzęt na wyposażeniu inspekcji	27
18. Publikacja „Przestępczość środowiskowa”	28
NAJWAŻNIEJSZE OSIĄGNIĘCIA INSPEKCJI OCHRONY ŚRODOWISKA	30
INSPEKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA W LICZBACH	31

ZWALCZANIE PRZESTĘPCZOŚCI ŚRODOWISKOWEJ

Przestępczość środowiskowa dotyczy działań, które szkodzą środowisku naturalnemu i naruszają przepisy prawa związane z jego ochroną. Może przybierać różne formy – m.in. nielegalne składowanie lub usuwanie odpadów, zanieczyszczanie środowiska, nielegalne międzynarodowe przemieszczanie odpadów czy niewłaściwe postępowanie z odpadami niebezpiecznymi. Inspekcja odgrywa istotną rolę w identyfikowaniu, zapobieganiu i ściganiu przestępczości środowiskowej. Walka z nią wymaga zdecydowanych działań i obecnie jest priorytetem działań Inspekcji Ochrony Środowiska.

W 2022 r. wprowadzono zmiany w przepisach, zaostrożając kary za przestępstwa środowiskowe. Struktury Inspekcji zostały wzmocnione przez utworzenie wyspecjalizowanych zespołów na terenie całego kraju. Inspektorzy brali udział w licznych akcjach, które miały na celu zwalczanie przestępczości środowiskowej. Dołączyliśmy

do systemu SENT, a liczba zgłoszeń interwencji za pomocą formularza „Zgłoś interwencję” wzrosła o kilkaset procent. Ważnym aspektem działań Inspekcji Ochrony Środowiska jest również edukacja i podnoszenie świadomości społeczeństwa na temat zagrożeń wynikających z przestępczości środowiskowej. Prowadzone są kampanie informacyjne, szkolenia i działania edukacyjne, aby zwiększyć świadomość społeczną i promować respektowanie przepisów dotyczących ochrony środowiska.

Inspektorzy często współpracują z innymi służbami, takimi jak Policja, Straż Graniczna, Krajowa Administracja Sądowa, Inspekcja Transportu Drogowego oraz z Prokuraturą. Wspólnymi działaniami dążą do identyfikowania i rozpracowywania sieci przestępczych działających na szkodę środowiska. Korzystają z różnorodnych narzędzi oraz nowoczesnego sprzętu – dronów, georadarów, fotopułapek czy zaawansowanego oprogramowania.

Inspekcja Ochrony Środowiska to zespół wykwalifikowanych specjalistów, w tym również byłych pracowników służb mundurowych, którzy posiadają bogate doświadczenie w dziedzinie egzekwowania przepisów i ścigania przestępstw. Ci doświadczeni pracownicy doskonale znają procedury śledcze, techniki dochodzeniowe, co skutkuje ich wysoką skutecznością w walce z przestępczością środowiskową.

ROZBUDOWA STRUKTUR INSPEKCJI OCHRONY ŚRODOWISKA

ZESPOŁY TERENOWE DEPARTAMENTU ZWALCZANIA PRZESTĘPCZOŚCI ŚRODOWISKOWEJ

Od 2022 r. struktury Inspekcji Ochrony Środowiska w Polsce są intensywnie rozbudowywane. W ramach Departamentu Zwalczania Przystępczości Środowiskowej GIOŚ 16 grudnia 2022 r. powstał w Krakowie pierwszy **Zespół terenowy do spraw interwencyjnych**. Kolejne takie jednostki utworzono w Mielcu i Opolu.

Do głównych zadań Zespołów Terenowych należą:

- przeprowadzenie kontroli podmiotów korzystających ze środowiska,
- typowanie osób, miejsc i podmiotów w zakresie porzucania odpadów, w tym również niebezpiecznych,
- wykonywanie działań określonych w art. 10b ust. 2 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska,
- współpraca z innymi instytucjami w zakresie przeciwdziałania i wykrywania przestępstw i wykroczeń przeciwko środowisku.

24h
dziennie

7 dni
w tygodniu

10
województw

WYDZIAŁY ZWALCZANIA PRZESTĘPCZOŚCI ŚRODOWISKOWEJ

Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 22 marca 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad i sposobu organizacji wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska oraz ich delegatur, umożliwiło tworzenie nowych komórek organizacyjnych dedykowanych zwalczaniu przestępczości środowiskowej.

Zainicjowano tworzenie **Wydziałów Zwalczenia Przestępczości Środowiskowej** w strukturach wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska. Dotychczas wydziały takie powstały w 10 województwach: zachodniopomorskim, wielkopolskim, pomorskim, lubuskim, dolnośląskim, śląskim, świętokrzyskim, opolskim, lubelskim i podlaskim.

Wydziały Zwalczenia Przestępczości Środowiskowej działają przez siedem dni w tygodniu, dwadzieścia cztery godziny na dobę.

Ich główne zadania to:

- prowadzenie działań rozpoznawczych,
- współpraca z organami ścigania w zwalczaniu przestępstw i wykroczeń,
- utrzymywanie baz danych,
- przeprowadzanie analiz, szczególnie dotyczących szarej strefy rynku gospodarowania odpadami.

Rozbudowywanie struktur Inspekcji na terenie całego kraju jest sukcesywnie kontynuowane.

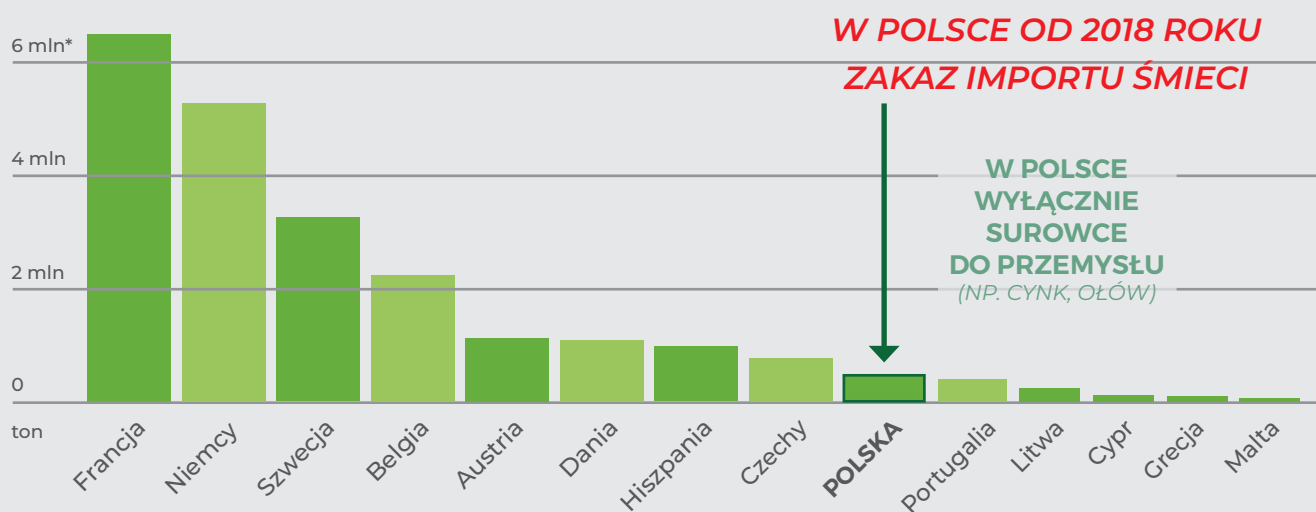
DEPARTAMENT TRANSGRANICZNEGO PRZEMIESZCZANIA ODPADÓW

Każde nielegalne przemieszczanie odpadów to przestępstwo. Aby skutecznie przeciwdziałać nielegalnemu transportowi odpadów, w czerwcu 2022 r. utworzono w GIOŚ Departament Transgranicznego Przemieszczania Odpadów. W strukturze DTPO powstały: Wydział Zezwoleń na Transgraniczne Przemieszczanie Odpadów, Wydział Nielegalnego Przemieszczania Odpadów, Wydział Nielegalnego Przemieszczania Odpadów Pojazdów, Wydział Kar Pieniężnych i Zespół ds. Analiz Przemieszczania Odpadów.

POLSKA NIE JEST ŚMIETNIKIEM EUROPY

PRZYWÓZ ODPADÓW DO WYBRANYCH KRAJÓW UE W 2020 r.

* w tonach

Do zadań tego departamentu należy m.in.:

- prowadzenie spraw dotyczących nielegalnego międzynarodowego przemieszczania odpadów,
- współpraca z właściwymi organami w Polsce i innych krajach w zakresie międzynarodowego przemieszczania odpadów,
- analiza trendów występujących w transgranicznym przemieszczaniu odpadów.

Skala transgranicznego przemieszczania odpadów jest w Polsce jest niewielka. Masa surowców odpadowych przywożonych rocznie z zagranicy stanowi około 0,3% ogólnej masy odpadów wytworzonych w kraju. W 2022 r. przyjechało do Polski około 332 000 ton surowców odpadowych do odzysku, podczas gdy wywieziono 350 000 ton odpadów. Według aktualnych danych (stan na 31 sierpnia 2023 r.) w 2023 r. ten trend również się utrzymuje.

Obecnie do Polski trafiają jedynie surowce do recyklingu lub odzysku. Połowa państw Unii Europejskiej przyjmuje znacznie więcej odpadów niż Polska.

SPECJALISTYCZNA PRACOWNIA BADAŃ MORFOLOGII ODPADÓW W JAŚLE

W 2022 r. Centralne Laboratorium Badawcze GIOŚ wzmocniło swój system badań laboratoryjnych. W ramach Oddziału CLB w Rzeszowie (Pracowni w Jaśle) otwarto nowoczesną pracownię, która specjalizuje się w badaniu morfologii odpadów, głównie komunalnych, oraz w przygotowaniu odpadów do dalszych badań fizykochemicznych.

Badania mają na celu ustalenie czy odpady przeznaczone do zagospodarowania zostały właściwie zaklasyfikowane przez ich wytwórców – czy został im nadany odpowiedni kod. Nadanie niewłaściwego kodu przetwarzanym odpadom może być przestępstwem i stanowić zagrożenie dla środowiska.

Ponadto badania wykonywane w tej pracowni pozwalają stwierdzić niezgodność z przepisami i potencjalne zagrożenie dla środowiska bez uruchamiania bardzo kosztownych i wysokospecjalistycznych oznaczeń składu fizykochemicznego próbki. Dodatkowo może to stanowić wstęp do bardziej szczegółowych badań składu chemicznego i identyfikacji potencjalnie niebezpiecznych substancji.

Przeprowadzanie tych badań znacząco usprawniło pracę Inspekcji Ochrony Środowiska w zwalczaniu przestępczości środowiskowej oraz przyczyniło się do ochrony środowiska naturalnego.

**NAJWAŻNIEJSZE DZIAŁANIA
W ZAKRESIE ZWALCZANIA
PRZESTĘPCZOŚCI
ŚRODOWISKOWEJ
W LATACH 2022-2023**

1. ZWIĘKSZENIE KAR ZA PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO ŚRODOWISKU

1 września 2022 r. weszła w życie ustawa z 22 lipca 2022 r. o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości środowiskowej. Zmiany dotyczą Kodeksu karnego oraz Kodeksu wykroczeń, a zainicjował je wiceminister klimatu i środowiska Jacek Ozdoba.

Nowelizacja ustawy wprowadziła podwyższenie dolnych i górnych granic kar za wykroczenia i przestępstwa przeciwko środowisku. W przypadku nielegalnego transgranicznego przewozu odpadów niebezpiecznych będzie groziła kara nawet do 12 lat pozbawienia wolności. Najbardziej zauważalnym dla społeczeństwa efektem nowelizacji jest podwyższenie maksymalnej stawki kary grzywny za zaśmiecanie miejsc publicznych do 5000 zł.

Ustalona została obligatoryjna nawiązka na rzecz NFOŚiGW nawet do 10 milionów złotych i przede wszystkim kara więzienia aż do 12 lat. Zwiększony został też zakres kompetencji Inspektorów Ochrony Środowiska. Nowe kary zostały wprowadzone w związku z potrzebą dostosowania kar adekwatnych do czynów przeciwko środowisku. Są również odpowiedzią na wzrost przestępczości środowiskowej w ostatnich latach.

Do 12 lat pozbawienia wolności – grozi za nielegalny transgraniczny przewóz odpadów niebezpiecznych oraz za porzucanie odpadów niebezpiecznych.

5000 zł – podwyższenie maksymalnej stawki kary grzywny za zaśmiecanie miejsc publicznych.

Do 10 000 000 zł – nawiązka na rzecz NFOŚiGW za nielegalny transgraniczny transport odpadów.

Podmioty zbiorowe ponoszą odpowiedzialność za przestępstwa przeciwko środowisku niezależnie od wcześniejszego prawomocnego skazania osoby fizycznej. W przypadku popełnienia przestępstw przeciwko środowisku, wysokość kar finansowych nakładanych na podmioty zbiorowe nie jest już ograniczona wysokością przychodu tych podmiotów.

W związku z ujawnieniem przez Inspekcję Ochrony Środowiska sytuacji wskazujących na możliwość popełnienia przestępstwa lub wykroczenia, złożonych zostało **280 zawiadomień do Prokuratury**.

ZAOSTRZYLIŚMY KARY !!!

JAK BYŁO

Art. 183:

§ 5. Kto bez wymaganego zgłoszenia lub zezwolenia, albo wbrew jego warunkom przywozi z zagranicy lub wywozi za granicę odpady niebezpieczne, **podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.**

§ 6. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1-5 działa nieumyślnie, podlega grzywnie, **karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.**

JAK JEST

Art. 183:

§ 5. Kto bez wymaganego zgłoszenia lub zezwolenia albo wbrew jego warunkom przywozi z zagranicy lub wywozi za granicę odpady niebezpieczne, **podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.**

§ 5a. Karze określonej w § 5 podlega, kto porzuca odpady niebezpieczne w miejscu nieprzeznaczonym do ich składowania lub magazynowania.

§ 6. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1-5a działa nieumyślnie, **podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 5.**

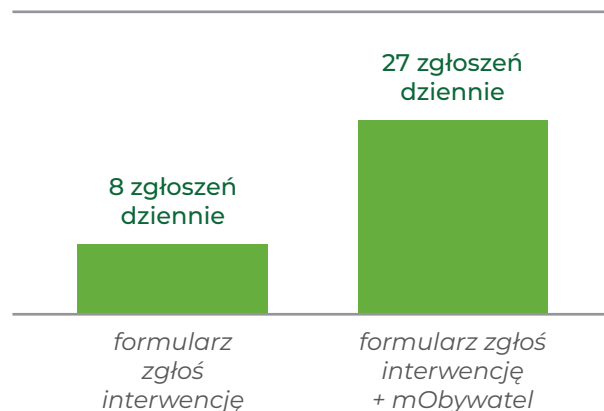
2. FORMULARZ „ZGŁOŚ INTERWENCJĘ”

W 2022 r. kontynuowaliśmy rozwój formularza „Zgłoś interwencję”.

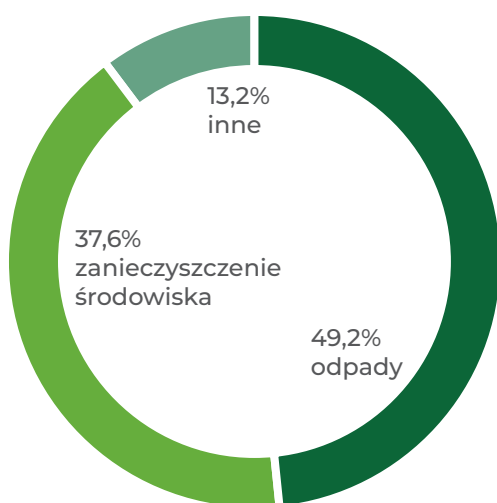
Dodaliśmy opcję pobierania danych geolokalizacyjnych, by konkretnie wskazać miejsce zdarzenia bez konieczności wpisywania adresu.

W porozumieniu z Kancelarią Prezesa Rady Ministrów 20 października 2022 r. formularz „Zgłoś interwencję” dołączony został do aplikacji mobilnej mObywatel.

Ile było zgłoszeń?

Czego dotyczyły zgłoszenia?

W rezultacie tych zmian średnia liczba zgłoszeń wzrosła o ponad 350%.

Od początku 2022 r. do 31 sierpnia 2023 r. do Departamentu Zwalczania Przystępczości Środowiskowej wpłynęło blisko **13 000** zgłoszeń. W tym ponad **7000** zgłoszonych przez aplikację mObywatel, a **5000** za pomocą formularza elektronicznego.

Zachęcamy do skorzystania z formularza „Zgłoś interwencję”, by zgłosić niepokojącą sytuację związaną np. z porzuceniem odpadów czy nagłym wzrostem przejazdów aut ciężarowych na teren opuszczonych nieruchomości. W formularzu należy wskazać lokalizację i dodać krótki opis. Możliwe jest również dodanie zdjęć. Zgłoszenie można dodać anonimowo.

Skorzystaj, zgłoś interwencję!

przeprowadzono

ponad 32 000

kontroli w 2022 r. i 2023 r.
(dane do 31 sierpnia 2023 r.)

ujawniono

ponad 1200

naruszeń
(dane do 31 sierpnia 2023 r.)

3. DOŁĄCZENIE DO SYSTEMU ELEKTRONICZNEGO NADZORU TRANSPORTU ODPADÓW (SENT)

Do skutecznego zwalczania nielegalnego przemieszczania odpadów przyczynił się także system Elektronicznej Notyfikacji Transportów SENT.

Od 22 lutego 2022 r. przywóz do Polski oraz tranzyt przez terytorium kraju wszystkich rodzajów odpadów podlega rejestracji w systemie SENT. Wyjątek stanowią odpady z zielonej listy o masie nieprzekraczającej 20 kg.

Konsekwencją wprowadzonych przepisów jest nałożenie obowiązków w zakresie dokonania zgłoszenia przewozu, jego uzupełnienia i aktualizacji odpowiednio na podmiot odbierający oraz przewoźnika w obrocie odpadami w momencie rozpoczęcia przewozu odpadów. Dodatkowo przewoźnik jest zobowiązany do zapewnienia przekazywania danych geolokalizacyjnych, a kierujący do posiadania numeru referencyjnego oraz uruchomienia lokalizatora.

Dotychczas najwięcej zgłoszeń nielegalnego transgranicznego przemieszczania odpadów w związku z kontrolą SENT dotyczyło odpadów przywożonych do Polski, zaś pojedyncze przypadki dotyczyły również tranzytu.

4. AKCJE „NIELEGALNE ODPADY”

W ramach akcji „Nielegalne Odpady” inspektorzy Departamentu Zwalczenia Przystępczości Środowiskowej, wspólnie z inspektorami wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska, kontrolowali transporty odpadów zarówno w strumieniu krajowym, jak i transgranicznym.

Aby skutecznie wykrywać i karać przypadki przestępstw, służby środowiskowe działały w porozumieniu i współpracy z Policją, Krajową Administracją Skarbową oraz Inspekcją Transportu Drogowego.

Wspólne działania miały na celu zapewnienie skutecznego egzekwowania przepisów i zwalczanie nielegalnych praktyk związanych z transportem odpadów.

3690 skontrolowanych pojazdów

1074 skontrolowane pojazdy przewożące odpady

42 ujawnione nielegalne transporty odpadów

29 ujawnionych nielegalnych transportów odpadów w strumieniu krajowych

13 ujawnionych transportów odpadów w strumieniu transgranicznym

5. USUWANIE I ZWROT ODPADÓW NIELEGALNIE PRZYWIEZIONYCH DO POLSKI

Działania Inspekcji Ochrony Środowiska doprowadziły do usunięcia znacznych ilości odpadów, które do Polski trafiły nielegalnie z zagranicy:

1900 ton

Kobylnica (woj. wielkopolskie)

Blisko 1900 ton odpadów tworzyw sztucznych i folii usunięto dzięki współpracy GIOŚ i brytyjskiego urzędu Environment Agency, w listopadzie 2020 r. oraz w marcu 2022 r. Odpady zostały nielegalnie wysłane z Wielkiej Brytanii do Polski w 2017 r. Zagospodarowanie odpadów zostało sfinansowane przez urząd Environment Agency oraz brytyjską firmę odpowiedzialną za nielegalną wysyłkę odpadów.

460 ton

Knurów (woj. śląskie)

Ponad 460 ton odpadów (tworzyw sztucznych pochodzenia komunalnego), które zostały przywiezione nielegalnie z Wielkiej Brytanii w 2018 r., zostały usunięte i zagospodarowane w uprawnionych instalacjach odzysku odpadów na terenie Polski. Odpady usunięto w listopadzie 2021 r. i w styczniu 2022 r., a koszty tych działań poniosła brytyjska firma, odpowiedzialna za ich nielegalną wysyłkę do Polski oraz właściwy urząd brytyjski.

400 ton

Grabów (woj. łódzkie)

Dzięki staraniom GIOŚ w listopadzie 2022 r. zrealizowano powrotny wywóz do Niemiec blisko 400 ton odpadów w postaci tworzyw sztucznych pochodzenia komunalnego. Zwrot odpadów, nielegalnie przywiezionych do Polski w 2018 r., realizowany był w

porozumieniu z organami niemieckimi i został w całości sfinansowany ze środków budżetowych Niemiec.

280 ton

Lubycza Królewska (woj. lubelskie)

Około 280 ton odpadów w postaci klejów i szczeliw zwrócono do Niemiec w październiku i listopadzie 2022 r., w wyniku współpracy pomiędzy GIOŚ a właściwym urzędem niemieckim – Sonderabfallgesellschaft Brandenburg/Berlin mbH (SBB). Zwrot odpadów został w całości sfinansowany przez podmiot niemiecki, odpowiedzialny za ich nielegalną wysyłkę do Polski w 2017 r.

95 ton

Ustków (woj. wielkopolskie)

W marcu 2022 r. zakończył się wywóz 95 ton odpadów pochodzenia komunalnego. Odpady zostały nielegalnie przywiezione do Polski z Wielkiej Brytanii w 2017 r. Koszty zwrotu poniosła Wielka Brytania.

6. SKARGA DO TSUE

W lipcu 2023 r. Minister Klimatu i Środowiska skierowała do Komisji Europejskiej skargę na Republikę Federalną Niemiec w sprawie uchylania się od powrotnego wywozu 35 000 ton odpadów przywiezionych z Niemiec do Polski.

Odpady te nielegalnie trafiły do Polski i od 2015 r. zalegają w siedmiu lokalizacjach na terenie województw:

- lubuskiego (Tuplice),
- dolnośląskiego (Stary Jawor, Sobolew),
- śląskiego (Gliwice),
- wielkopolskiego (Sarbia, Bzowo, Babin).

Republika Federalna Niemiec naruszyła przez to przepisy rozporządzenia (WE) nr 1013/2006 Parlamentu Europejskiego i rady z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie przemieszczania odpadów.

KONTROLA TRANSGRANICZNA

7. PROWADZENIE SKUTECZNYCH KONTROLI TRANSGRANICZNEGO PRZEMIESZCZANIA ODPADÓW

259 przypadków nielegalnego międzynarodowego przemieszczania odpadów zostało wykrytych w 2022 r.

W kontekście nielegalnych wysyłek do Polski odpadów innych niż pojazdy, w wielu wykrytych przypadkach odpady były wysłane do nieuprawnionych odbiorców. Firmy, które zostały wskazane w dokumentach transportowych jako odbiorcy, często nie posiadały wymaganych zezwoleń na gospodarowanie odpadami ani instalacji do odzysku przywiezionych odpadów. Inne nieprawidłowości dotyczyły dokumentacji, która była niepełna albo zawierała nieprawdziwe informacje odnośnie charakteru wysłanych do Polski odpadów. Klasyfikowano je np. jako odpady tworzyw sztucznych, podczas gdy faktycznie były to odpady przeznaczone do produkcji paliwa alternatywnego, których przywóz do Polski wymaga uzyskania zezwolenia właściwych organów.

W przypadku nielegalnego przywozu odpadów do Polski, GIOŚ podejmuje działania mające na celu m.in. zwrot odpadów do kraju ich pochodzenia.

906 kontroli przeprowadzonych przez Inspekcję Ochrony Środowiska

W latach 2018-2022 inspektorzy WIOŚ przeprowadzili łącznie 906 kontroli w podmiotach biorących udział w przywozie/wywozie odpadów, w ramach których ujawniono 176 przypadków nielegalnego przemieszczania odpadów oraz stwierdzono łącznie 780 naruszeń.

14 985 skontrolowanych transportów

Skuteczne współdziałanie w zapobieganiu nielegalnemu międzynarodowemu przemieszczaniu odpadów zapewniają także wspólne akcje kontrolne transportów odpadów z udziałem przedstawicieli innych organów.

W latach 2018-2022 podczas wspólnych kontroli, inspektorzy WIOŚ oraz przedstawiciele Krajowej Administracji Skarbowej, Straży Granicznej, Inspekcji Transportu Drogowego i Policji skontrolowali 14 985 transportów, w tym ujawnili 164 przypadki nielegalnego przemieszczania odpadów, a w 38 przypadkach stwierdzili naruszenia obowiązujących przepisów w zakresie transgranicznego przemieszczania odpadów oraz decyzji GIOŚ.

6 000 000 zł kwota wymierzonych kar pieniężnych

Za nielegalne przemieszczanie odpadów wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska wymierzają administracyjne kary pieniężne. W latach 2018-2022 WIOŚ, za nielegalne przemieszczanie odpadów dokonane bez zgłoszenia i zezwolenia lub naruszenia warunków zezwolenia GIOŚ, wydały 116 decyzji wymierzających kary pieniężne w zakresie transgranicznego przemieszczania odpadów. Łączna kwota wymierzonych kar pieniężnych wyniosła blisko 6 000 000 zł.

8. WSPÓŁPRACA PRZYGRANICZNA W ZAKRESIE TRANSGRANICZNEGO PRZEMIESZCZANIA ODPADÓW

W październiku 2022 r. przedstawiciele Inspekcji Ochrony Środowiska oraz Krajowej Administracji Skarbowej uczestniczyli w polsko-niemieckim spotkaniu roboczym Urzędów Ochrony Środowiska w sprawie transgranicznego przemieszczania odpadów we Frankfurcie nad Odrą.

Spotkanie to było kontynuacją współpracy rozpoczętej w 2019 r., w ramach „Warsztatów na temat zwalczania transgranicznej przestępczości związanej z odpadami w polsko-niemieckim regionie przygranicznym”.

Celem spotkania była wymiana na szczeblu roboczym doświadczeń i opinii o aktualnej sytuacji w zakresie transgranicznego przemieszczania odpadów oraz omówienie konkretnych przypadków, jak również podejścia do rozwiązań w zakresie praktycznego wdrażania i dalszego rozwoju regulacji prawnych. Obie strony zadeklarowały kontynuację współpracy w tym obszarze.

Ponadto przeprowadzono wspólną akcję kontrolną, w której wzięli udział urzędnicy Federalnego Urzędu Transportu Towarowego.

9. UZYSKANIE DANYCH Z BAZY DANYCH O PRODUKTACH I OPAKOWANIACH ORAZ GOSPODARCE ODPADAMI

Od 2022 r. Inspekcja korzysta z Bazy Danych o Produktach i Opakowaniach oraz Gospodarce Odpadami (BDO), co umożliwia skuteczne monitorowanie gospodarki odpadami. Dzięki temu dostęp do istotnych informacji, które są wykorzystywane podczas bieżących kontroli podmiotów zajmujących się gospodarką odpadową, jest prostszy.

Wykorzystanie tych danych pozwala również na typowanie miejsc, w których podejrzewa się prowadzenie działalności z naruszeniem przepisów dotyczących gospodarki odpadami. Dzięki temu można skoncentrować działania na obszarach, gdzie istnieje większe prawdopodobieństwo występowania nieprawidłowości.

Dodatkowo GIOŚ opracował narzędzie IOŚBDO, pozwalające inspektorom Inspekcji Ochrony Środowiska na zbiorcze wyszukiwanie i pozyskiwanie danych z BDO.

Od początku 2022 r. zrealizowanych zostało **340 analiz** na podstawie danych z BDO w ramach wniosków składanych przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska, jednostki prokuratury oraz Policję.

10. POWOŁANIE RADY NAUKOWEJ PRZY GŁÓWNYM INSPEKTORZE OCHRONY ŚRODOWISKA

4 sierpnia 2022 r. powołana została Rada Naukowa przy Głównym Inspektorze Ochrony Środowiska. Rada jest organem doradczym i pomocniczym GIOŚ. Celem jej powołania jest wsparcie merytoryczne GIOŚ w zakresie popularyzacji wiedzy ekologicznej oraz działalności Inspekcji Ochrony Środowiska.

Przewodniczącym Rady Naukowej jest prof. Piotr Kosiak, wykładowca Collegium Civitas i Szkoły Wyższej Wymiaru Sprawiedliwości.

11. WSPÓŁPRACA POMIĘDZY GIOŚ A WYŻSZYM URZĘDEM GÓRNICZYM

POROZUMIENIE

W dniu 14 grudnia 2022 r. odbyła się uroczystość podpisania porozumienia o współpracy między Głównym Inspektoratem Ochrony Środowiska a Wyższym Urzędem Górniczym (WUG).

WYŻSZY
URZĄD GÓRNICZY

Umowa określa zasady współdziałania w zakresie kontroli i organizacji działań w ramach ochrony środowiska na szczeblu centralnym oraz terenowym. W ramach podpisanego porozumienia urzędy zobowiązały się do współdziałania w zakresie kontroli i przestrzegania przepisów dotyczących ochrony środowiska, w tym przede wszystkim organizacji działań prewencyjnych.

Umowa obejmuje również działania na szczeblu wojewódzkim – współpracę wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska z dyrektorami okręgowych urzędów górniczych. Oba urzędy zobowiązały się do wzajemnego informowania się o stwierdzanych nieprawidłowościach.

Przyjęte ustalenia dotyczą również kontroli w zakładach górniczych, a także systemu szkolenia oraz uczestniczeniu w praktycznych ćwiczeniach obu stron.

Ponadto, GIOŚ i WUG uzgodniły, że przynajmniej raz w roku będą się spotykać i analizować dotychczasową współpracę oraz wyznaczać priorytety we wzajemnym współdziałaniu na kolejny rok.

AKCJA WYROBISKA 2023

Efektom porozumienia o współpracy między GIOŚ a WUG prowadzone są wspólnie działania kontrolne „Wyrobiska 2023”. Kontrole były prowadzone w lipcu i sierpniu 2023 r., a ich podstawowym celem była ochrona środowiska na terenach eksploatacji górniczej.

W akcję „Wyrobiska 2023” włączeni byli inspektorzy z całej Polski, którzy wspólnie z przedstawicielami innych służb kontrolowali wyrobiska pogórnice oraz pojazdy transportujące odpady do miejsc, w których miały zostać wykorzystane.

12. SZKOLENIA I KURSY Z ZAKRESU PRZESŁUCHAŃ

W 2022 r. w ramach III edycji kursu przygotowującego do wykonywania pracy na stanowisku inspektora Inspekcji Ochrony Środowiska, 41 kursantów wzięło udział w ćwiczeniach dotyczących metod prowadzenia przesłuchań oraz metodologii prowadzenia oględzin.

Z pomocą specjalisty, uczestnicy szkolenia prowadzili oględziny, a także uczyli się, w jaki sposób sporządzać protokół oględzin, aby jego treść w sposób jednoznaczny określała stan faktyczny.

Pod okiem fachowca poznali także techniki prowadzenia przesłuchań.

Ćwiczenia prowadzili prelegenci z bogatym doświadczeniem związanym z przesłuchiwaniami świadków i podejrzanych, zdobytym podczas pracy w służbach mundurowych.

13. CYKL SZKOLEŃ W ZAKRESIE TRANSGRANICZNEGO PRZEMIESZCZANIA ODPADÓW

Od 2009 r. GIOŚ cyklicznie organizuje i prowadzi dwudniowe szkolenia w zakresie transgranicznego przemieszczania odpadów, finansowane ze środków NFOŚiGW. W szkoleniach uczestniczą przedstawiciele WIOŚ, Krajowej Administracji Skarbowej, Straży Granicznej, Inspekcji Transportu Drogowego, Urzędu Transportu Kolejowego, Policji i Prokuratury.

W latach 2009-2022 zrealizowanych zostało **51** wspólnych szkoleń, w których **wzięło udział ponad 3500 przedstawicieli ww. służb**. Szkolenia pogłębiły wiedzę w zakresie transgranicznego przemieszczania odpadów, co przełożyło się na poprawę skuteczności zwalczania nielegalnego obrotu odpadami oraz wzmocnienie współpracy Inspekcji Ochrony Środowiska z KAS oraz innymi służbami kontrolnymi i organami ścigania.

W latach 2023-2024 odbędzie się kolejny cykl 8 szkoleń.

14. SZKOLENIA DLA POLICJI

Inspektorzy Departamentu Zwalczania Przemysłowej, Departamentu Transgranicznego Przemieszczenia Odpadów oraz Departamentu Kontroli Odpadów rozpoczęli cykl szkoleń dedykowanych funkcjonariuszom Policji w całym kraju. Do czerwca 2024 r. Inspekcja Ochrony Środowiska zamierza przeszkolić blisko 1200 policjantów.

Szkolenia te koncentrują się na przestępczości środowiskowej oraz charakterystyce działań i uprawnień Inspekcji Ochrony Środowiska. Głównym celem tych szkoleń jest podniesienie świadomości na temat kluczowych zagrożeń w dziedzinie ochrony środowiska.

Uczestnicy tych szkoleń mają szansę wymienić się doświadczeniem i dowiedzieć się więcej z zakresu współpracy między instytucjami, a także poznać różne aspekty związane z kontrolą transgranicznego przemieszczania odpadów. Dzięki temu zdobywają oni wiedzę z zakresu ochrony środowiska oraz rozwijają praktyczne umiejętności w jej stosowaniu.

15. KONFERENCJA PRAWO I KLIMAT

W październiku 2022 r. przedstawiciele Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska wzięli udział w konferencji inaugurującej działalność czasopisma naukowego „Prawo i klimat”.

Podczas konferencji omówiono temat przeciwdziałania przestępstwom i wykroczeniom przeciwko środowisku oraz priorytety działania Inspekcji Ochrony Środowiska.

W trakcie wydarzenia zaprezentowano także działania podejmowane przez Inspekcję Ochrony Środowiska w walce z nielegalnym magazynowaniem i porzucaniem odpadów niebezpiecznych. Konferencję uzupełniły panele dyskusyjne, które stanowiły przestrzeń do wymiany doświadczeń.

16. KAMPANIE EDUKACYJNE

Inspekcja Ochrony Środowiska angażuje się również w edukację i propagowanie wiedzy na temat ochrony środowiska.

W 2022 r. realizowaliśmy projekt „Droga do czystego środowiska”, dofinansowany z Programu Infrastruktura i Środowisko 2014-2020.

W ramach tego projektu przygotowano serię filmów dla dzieci i dorosłych. Każdy odcinek poświęcony był innemu tematowi związanemu z działalnością GIOŚ, włączając zwalczanie przestępczości środowiskowej. Zorganizowano także webinary, na których omawiano rolę IOŚ w zwalczaniu przestępczości środowiskowej, przedyskutowano system prawny dotyczący przeciwdziałania i zwalczania przestępczości środowiskowej oraz zwrócono uwagę na budowanie świadomości ekologicznej w społeczeństwie.

Ponadto prowadzono działania edukacyjne w ramach kampanii „Poznajmy środowisko”, podczas których wraz z wiceministrem klimatu i środowiska Jackiem Ozdobą odwiedziliśmy szkoły podstawowe, aby zachęcić najmłodszych do troski o środowisko. Podczas tych spotkań uczniowie mieli okazję dowiedzieć się więcej o pracy inspektorów i laborantów.

17. NOWOCZESNY SPRZĘT NA WYPOSAŻENIU INSPEKCJI

Inspekcja Ochrony Środowiska realizuje swoje zadania za pomocą nowoczesnego sprzętu wysokiej jakości. Dzięki temu wychodzi naprzeciw coraz wyższej specjalizacji przestępców środowiskowych.

Inspektorzy w codziennych działaniach korzystają m.in. z georadarów (które umożliwiają wskazanie lokalizacji zakopanych odpadów), fotopułapek i bezzałogowych statków powietrznych wyposażonych w kamery termowizyjne i noktowizyjne, które sprawdzają miejsca ewentualnego składowania odpadów.

76 przelotów dronami wykonanych w 2022 r. przez inspektorów z Zespołu ds. Stosowania Techniki Specjalnej

12 badań geofizycznych z użyciem georadaru

18. PUBLIKACJA „PRZESTĘPCZOŚĆ ŚRODOWISKOWA”

Na początku 2023 r. ukazała się książka „Przestępczość środowiskowa – współczesne wyzwanie dla organów ścigania oraz Inspekcji Ochrony Środowiska”.

Książka stanowi podsumowanie dotychczasowej dyskusji na temat przestępczości środowiskowej, prezentując aktualne informacje dotyczące działań organów ścigania oraz Inspekcji Ochrony Środowiska. Zawiera również propozycje dalszego rozwoju instytucjonalnego w tym obszarze.

Autorami publikacji są praktycy z Inspekcji Ochrony Środowiska, Straży Granicznej oraz naukowcy.

Materiały przedstawione w książce uwzględniają zmiany wprowadzone przez nowelizację ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione.

Książkę można bezpłatnie pobrać w Internecie:

Przestępczość środowiskowa
współczesne wyzwanie dla organów ścigania oraz Inspekcji Ochrony Środowiska

iskowa
anów
Środowiska

DO NAJWAŻNIEJSZYCH OSIĄGNIĘĆ INSPEKCJI OCHRONY ŚRODOWISKA W ZAKRESIE ZWALCZANIA PRZESTĘPCZOŚCI ŚRODOWISKOWEJ W LATACH 2022-2023 NALEŻĄ

Wskutek kontroli przeprowadzonej w kwietniu 2022 r. na terenie żwirowni w województwie wielkopolskim, zatrzymanych zostało czterech mężczyzn podejrzanych o popełnienie przestępstwa polegającego na zakopaniu około 10 000 ton odpadów niebezpiecznych. Zatrzymanie nastąpiło po otrzymaniu zgłoszenia przestanego na znajdujący się na stronie GIOŚ formularz „Zgłoś interwencję”.

Dzięki wspólnej akcji inspektorów Departamentu Zwalczenia Przystępczości Środowiskowej GIOŚ i Policji we wrześniu 2022 r. zatrzymanych zostało pięć osób zamieszanych w proceder nielegalnego postępowania z odpadami. Odpady, zamiast trafiać w miejsce przeznaczone do ich odzysku, były zakopywane w wyrobisku po kopalni piasku w województwie mazowieckim. Do schwytania sprawców „na gorącym uczynku” inspektorzy wykorzystali nowoczesny sprzęt, który jest na wyposażeniu GIOŚ.

W lutym 2023 r. podczas działań, w których udział wzięli inspektorzy Departamentu Zwalczenia Przystępczości GIOŚ i pracownicy Centralnego Laboratorium Badawczego GIOŚ w województwie mazowieckim potwierdzono fakt zakopywania odpadów komunalnych i budowlanych. Zespół ds. Stosowania Techniki Specjalnej Departamentu Zwalczenia Przystępczości Środowiskowej GIOŚ, przy wykorzystaniu georadaru i drona z kamerą termowizyjną, poszukiwał miejsc zakopania odpadów, a pracownicy Centralnego Laboratorium Badawczego GIOŚ pobrali próbki z odwiertów do analiz.

Inspekcja Ochrony Środowiska w wyniku akcji przeprowadzonej we współpracy z innymi służbami wykryła nielegalne gospodarowanie odpadami. Na terenie Mazowsza w marcu 2023 r. w hal magazynowych wykryli składowane 330 mauzery (o pojemności 1000 litrów każdy) z płynną substancją niewiadomego pochodzenia.

W ramach akcji „Nielegalne odpady” w maju 2023 r. inspektorzy Departamentu Zwalczenia Przystępczości Środowiskowej GIOŚ wspólnie z Inspekcją Transportu Drogowego przeprowadzili kontrolę transportów odpadów w woj. mazowieckim. W jej wyniku inspektorzy zatrzymali samochód ciężarowy, który nielegalnie transportował ładunek. Po zakończonej kontroli odpady wróciły do miejsca, z którego zostały wystane.

INSPEKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA W LICZBACH ROK 2022

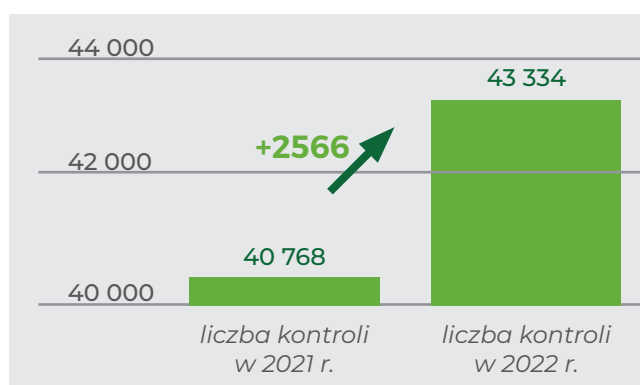
PRZEPROWADZONE KONTROLE

63 000 000 zł – wysokość wszystkich kar nałożonych przez Inspekcję Ochrony Środowiska,

2566 przeprowadzonych kontroli przez inspektorów IOŚ w porównaniu z 2021 r.

10 392 stwierdzone naruszenia przepisów ochrony środowiska

ponad 24 000 zastosowanych sankcji i działań pokontrolnych przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska

285 złożonych wniosków do organów ścigania

1446 zdarzeń zidentyfikowanych przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska jako przypadki gospodarowania odpadami w tzw. „szarej strefie”.

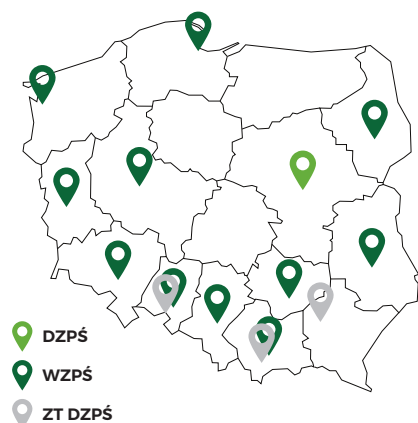
TRANSGRANICZNE PRZEMIESZCZANIE ODPADÓW

ponad 182 000 zgłoszeń transportów w systemie SENT

5834 skontrolowane transporty podczas wspólnych akcji kontrolnych innymi służbami.

WYDZIAŁY ZWALCZANIA PRZESTĘPCZOŚCI ŚRODOWISKOWEJ

ponad 3700 kontroli interwencyjnych przeprowadzonych przez Inspektorów Wydziałów Zwalczenia Przemysłowej i Wydziałów Interwencyjno-Operacyjnych funkcjonujących w WIOŚ,

11 Wydziałów Zwalczenia Przemysłowej Środowiskowej powstałych w wojewódzkich inspektoratach ochrony środowiska od początku 2022 r.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska 2023

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

Telefon:
+48 22 36 92 226

E-mail:
gios@gios.gov.pl

Adres:
ul. Bitwy Warszawskiej 1920r. 3
02 - 362 Warszawa